

Projekt

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY GASZOWICE

z dnia ..... 2020 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” na lata 2021 - 2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)

na wniosek Wójta Gminy Gaszowice
Rada Gminy Gaszowice
uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” na lata 2021 – 2022, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gaszowice oraz Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

RADCA PRAWNY

mgr Renata Gebel
KI-2691

z up. Wójta
SEKRETARZ GMINY

mgr Grażyna Pierchała

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gaszowicach

mgr Marzena Mandrysz

Załącznik do uchwały Nr .....

Rady Gminy Gaszowice

z dnia ..... 2020 r.

**Program Aktywności Lokalnej
Dla Gminy Gaszowice
pn. „Wiele możliwości jednej społeczności”
na lata 2021 - 2022**

Listopad 2020

SPIS TREŚCI:

I. WSTĘP	s. 3
II. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	s. 3
III. OPIS SYTUACJI PROBLEMOWEJ	s. 5
IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU	s. 8
V. KIERUNKI DZIAŁAŃ	s. 9
VI. ODBIORCY PROGRAMU - GRUPY DOCELOWE	s. 10
VII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE PRZY REALIZACJI PROGRAMU	s. 11
VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY	s. 12
IX. REALIZATORZY PROGRAMU	s. 13
X. SPOSÓB I OKRES REALIZACJI PROGRAMU	s. 13
XI. FINANSOWANIE PROGRAMU	s. 14
XII. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY	s. 14

I. WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” na lata 2021 - 2022 określa kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców Gminy Gaszowice, których bezpośrednim celem jest: zwiększenie potencjału społeczności lokalnej Gminy, wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego mieszkańców Gminy, doprowadzenia do pokonywania barier wśród klientów pomocy społecznej.

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” na lata 2021 – 2022 realizowany będzie w ramach projektu Osi Priorytetowej IX. Włączenie społeczne dla działania 9.1. Aktywna integracja poddziałania 9.1.5. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – konkurs. Program przewiduje działania o charakterze aktywizacyjnym oraz integracyjnym, którymi objęci są mieszkańcy Gminy Gaszowice. Planowane działania mają przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Gaszowice zostanie oparty o partnerstwo lokalne zainicjowane przez ośrodek pomocy społecznej, z podmiotami działającymi w sferze polityki społecznej gminy, w celu realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej oraz w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej.

O rozwoju lokalnym decyduje kapitał społeczny i umiejętności współdziałania samorządu z partnerami. Partnerstwo społeczne staje się nieodzownym elementem rozwoju lokalnego.

Cele te zostaną osiągnięte na równi z wzmocnieniem budowania partnerstwa lokalnego, poszanowania zasady równości szans kobiet i mężczyzn, uwypukleniu metod pracy opartych o pojęcie zrównoważonego rozwoju oraz podejmowania działań niwelujących poziom dyskryminacji w aspektach lokalnych i ponadlokalnych.

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice jest spójny z ponadlokalnymi i lokalnymi politykami, a także celami zawartymi w Strategii Lizbońskiej dotyczącymi spójności społecznej i realizującymi się w kształtowaniu aktywnego państwa socjalnego. W tym wymiarze „konieczne staje się inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowania na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa.”

II. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” na lata 2021 - 2022 wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych, wyznacza kierunki działań mających na celu poprawę sytuacji w tym zakresie oraz określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian.

Dokument ten stanowi integralną część następujących dokumentów strategicznych:

- **Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017 – 2023**
Zgodność z celem nr 1:

Wysoka jakość kapitału ludzkiego poprzez podnoszenie kwalifikacji oraz kompetencji oraz kierunkami działań:

1. Rozwijanie talentów mieszkańców poprzez uczestnictwo w warsztatach, kołach zainteresowań, grupach twórczych
  2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w programach aktywizacji zawodowej
- oraz z celem nr 2:

Aktywizacja lokalnej społeczności wraz z zagospodarowaniem czasu wolnego oraz kierunkami działań:

1. Wzrost poziomu społecznej integracji i aktywizacji mieszkańców Gminy
2. Zwiększenie oferty kulturalnej, edukacyjnej oraz sportowo-rekreacyjnej
3. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych

- **Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016 -2023** opracowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania LYSKOR w skład której wchodzi Gmina Gaszowice. Wśród celów wskazanych do realizacji na terenie należącym do LGD znajduje się poprawa jakości życia mieszkańców obszaru umożliwiająca rozwój kapitału społecznego i ochronę lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego zarówno poprzez odnowę przestrzeni publicznej jak i poprzez wzmocnianie kapitału społecznego i wspieranie aktywności mieszkańców.
- **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gaszowice na lata 2020-2025** skierowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia najbardziej potrzebujących, pomocy osobom wykluczonym społecznie oraz rozwój instytucji w sferze rozwiązywania problemów społecznych. Cele strategiczne przedstawione w strategii to:
  1. Wsparcie rodziny, redukcja zjawiska bezrobocia i bezdomności, a także przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
  2. Zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym oraz starszym.Oba te cele wpisują się w Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności”.
- **Strategia Regionalnych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego**, którego jednym z priorytetów jest rozwój kapitału ludzkiego bazujący na zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej Subregionu Zachodniego, zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny.
- **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2020+"** w zakresie celów operacyjnych B.2 Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców oraz B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców. Strategia zakłada realizację programów edukacji kulturalnej, podnoszenie kompetencji społeczeństwa, poprawę jakości oferty spędzania wolnego czasu i rekreacji, zwiększenie udziału i zaangażowania mieszkańców w działania związane z zachowaniem dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Proponowane w niniejszym Programie działania opierają się o partycypację obywateli w działania dotyczące otaczającej ich przestrzeni, zaangażowanie ich w troskę o lokalną przestrzeń znaczącą kulturowo, a także wskazanie na możliwości spędzania czasu i aktywności jakie już istnieją na terenie gminy, a także wspólne wypracowanie nowej oferty.

- **Narodowa Strategia Integracji Społecznej Dla Polski**

Celem założonym w Strategii jest wspieranie integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale marginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie.

Cel ten ma być osiągnięty przez:

- zachęcanie wszystkich obywateli do społecznej odpowiedzialności i aktywnego zaangażowania w walce przeciw społecznemu wykluczeniu,
- promowanie i motywowanie do działania przez same osoby zagrożone wykluczeniem lub wykluczone,
- promowanie i motywowanie do pracy społecznej na rzecz integracji swego środowiska, pomocy osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz samopomocy.

W powyższych dokumentach zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu kraju, a co za tym idzie – podniesienie poziomu jakości życia obywateli. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego, czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, jaki tkwi w każdym człowieku, a co za tym idzie w lokalnych środowiskach. Wykluczenie społeczne oznacza wyłączenie z życia społecznego. Zjawisko to zagraża wielu osobom czy grupom, w tym: osobom starszym i niepełnosprawnym, osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, osobom bezdomnym, uzależnionym.

III. OPIS SYTUACJI PROBLEMOWEJ

Gmina wiejska Gaszowice położona jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie rybnickim. Od zachodu i północy graniczy z gminą Lyski, od wschodu z gminą Jejkowice, a od południa z miastem Rydułtowy (powiat wodzisławski) i miastem Rybnik. Gmina zajmuje powierzchnię 19,5 km² i obejmuje 5 sołectw: Czernica, Gaszowice, Łuków Śląski, Piece i Szczerbice. Siedziba władz gminy - miejscowość Gaszowice - usytuowana jest w niewielkiej odległości od większych miast regionu - Rybnika (ok. 12 km), Raciborza (ok. 20 km), Gliwic (ok. 34 km) i Wodzisławia Śląskiego (ok. 16 km). Według danych Wydziału Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Gaszowice na dzień 31.12.2019 r. Gminę Gaszowice zamieszkiwało 9691 osób. W porównaniu do lat poprzednich dane przedstawiały się w sposób następujący:

Tabela nr 1 Liczba mieszkańców gminy w latach 2017-2019

Stan na dzień 31.12.2017 r.		Stan na dzień 31.12.2018 r.		Stan na dzień 31.12.2019 r.	
Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
4851	4716	4865	4762	4898	4793
Razem: 9567		Razem: 9627		Razem: 9691	

Tabela nr 2 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach w latach 2017-2019

SOŁECTWO	Liczba mieszkańców Stan na 31.12.2017	Liczba mieszkańców Stan na 31.12.2018	Liczba mieszkańców Stan na 31.12.2019
Czernica	2231	2238	2274
Gaszowice	3039	3067	3079
Łuków Śląski	753	752	746
Piece	1050	1047	1048
Szczerbice	2494	2523	2544
RAZEM:	9567	9627	9691

Tabela nr 3 Liczba mieszkańców gminy Gaszowice według wieku

Przedział wiekowy	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Ogółem	9567	9627	9691
0-18	2106	2103	2140
19-64 Mężczyźni	3044	3055	3041
19-59 Kobiety	2682	2662	2642
65 i więcej mężczyźni	581	619	650
60 i więcej kobiety	1154	1188	1218

Tabela nr 4 Statystyka narodzin mieszkańców gminy Gaszowice według płci

Rok 2017		Rok 2018		Rok 2019	
Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
59	60	47	48	54	62
Razem : 119		Razem : 95		Razem : 116	

Tabela nr 5 Wybrane dane statystyczne na lata 2017-2019 (dane Urząd Statystyczny w Katowicach)

Wybrane dane statystyczne	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Powierzchnia w km ²	19,65	19,65	19,65
Ludność	9567	9627	9691
Ludność na 1 km ²	486	489	493
Kobiety na 100 mężczyzn	97	97	97

Gmina położona jest w Kotlinie Raciborsko-Oświęcimskiej, w otulinie Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. W jej obrębie znajdują się tereny leśne, będące częścią kompleksu sąsiadującego z Zalewem Rybnickim.

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Gaszowice jest zróżnicowany. Gmina jest częściowo podłączona do kanalizacji sanitarnej.

Przez obszar gminy Gaszowice nie przebiega żadna magistrala ciepła. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w ciepło na terenie gminy są indywidualne kotłownie w budynkach. W przeważającej mierze są to tradycyjne kotłownie węglowe. Mieszkańcy gminy mogą ubiegać się o dotacje w ramach programu Czyste Powietrze do wymiany źródeł ciepła starej generacji oraz termomodernizacji budynków jednorodzinnych. Dobrze rozwinięta jest natomiast sieć wodociągowa. Woda dostarczana jest z ujęcia Dzieńkowice oraz Strumień siecią magistralną GPW Katowice oraz siecią rozdzielczą zarządzaną przez PWiK Rybnik poprzez zbiorniki Beata. Zasoby wody pitnej w całości zabezpieczają potrzeby bytowo-gospodarcze gminy.

Według Głównego Urzędu Statystycznego w 2018 roku poniżej granicy ubóstwa skrajnego, czyli poniżej minimum egzystencji żyło w Polsce 5,4 % mieszkańców Polski. W warunkach ubóstwa relatywnego zaś 14,2 % społeczeństwa. Liczbę osób żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa, czyli poniżej progu interwencji socjalnej szacuje się na 10,9 % mieszkańców Polski.

Według stanu na 30 czerwca 2019 roku liczba ludności w Gminie Gaszowice wyniosła 9648 osób, z czego kobiety stanowiły 4878, a mężczyźni 4770. Gaszowice są gminą wiejską o średnim rozwoju przedsiębiorczości produkcyjnej. Struktura wiekowa mieszkańców kształtuje się na poziomie 6099 osób w wieku produkcyjnym, 2831 kobiet i 3268 mężczyzn

z czego 108 osób jest zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rybniku jako osoby bezrobotne - 77 kobiet i 31 mężczyzn. Liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosi 51 osób. Struktura ludności w wieku poprodukcyjnym wynosi 1841 osób, z czego 1211 stanowią kobiety, a 630 osób mężczyźni. Statystycznie jest ogólna tendencja długości życia, statystycznie kobiety żyją dłużej i z wiekiem dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn zwiększa się. Podczas badań klientów Ośrodka Pomocy Społecznej ustalono, iż dominuje w środowisku stereotyp kobiety wrażliwej, troskliwej, opiekuńczej i poświęcającej się dla rodziny. Oczekiwania społeczne wobec kobiet to pozostawanie w domu i zajmowanie się wychowywaniem dzieci. Sytuacja ta powoduje, że kobiety w Gminie Gaszowice są słabiej wykształcone i tym samym mają mniejsze szanse na pozyskanie zatrudnienia. Lata spędzone na zajmowaniu się domem i na opiece nad osobami zależnymi sprawiają, że kobiety nie posiadają kwalifikacji albo kwalifikacje ich uległy dezaktualizacji na zmieniającym się ciągle rynku pracy. Jeśli chodzi o mężczyzn to wśród społeczeństwa dominuje obraz mężczyzny agresywnego, emocjonalnie chłodnego, zaniedbanego i nie stroniącego od alkoholu. W związku z zaistniałą sytuacją zauważamy potrzebę wyeliminowania stereotypów, a także potrzebę zwiększenia świadomości społecznej w tym zakresie. Widzimy potrzebę edukacji i rozmowy na temat podziału ról społecznych oraz równości szans kobiet i mężczyzn. Równy dostęp do szkoleń kobiet i mężczyzn oraz osób niepełnosprawnych, przyczynia się do wyrównywania szans na znalezienie zatrudnienia osób dyskryminowanych na rynku pracy ze względu na brak kwalifikacji i umiejętności

IV. CEL GŁÓWNY PROGRAMU ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Celem głównym Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” jest wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego mieszkańców Gminy Gaszowice i ich społeczności lokalnych w przeciągu 24 miesięcy, z uwzględnieniem obszaru rewitalizowanego i zaangażowania społeczności lokalnych sołectw, poprzez rozwój obszarów zdegradowanych i peryferyjnych.

Cele szczegółowe spójne z celami realizacji zadań pomocy społecznej na terenie Gminy Gaszowice:

- wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, pomoc w usamodzielnieniu i stworzeniu godnych warunków życia
- pomoc osobom nie posiadającym dochodu lub o niskich dochodach, w wieku produkcyjnym i osobom niepełnosprawnym
- pomoc osobom, które wymagają wsparcia okresowego
- udzielenie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym patologią społeczną, w tym przemocą w rodzinie
- rozeznanie potrzeb i pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

V. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wszystkie obrane kierunki działań w ramach PAL powinny przyczyniać się jednoznacznie do zwiększenia ogólnego potencjału Gminy. Należy przyrzeć się kilku wskaźnikom, które świadczą o dynamicznym rozwoju danej lokalnej społeczności. Są wśród nich:

- duża liczba organizowanych imprez lokalnych
- duże zainteresowanie wspólnymi spotkaniami mieszkańców
- wysoka frekwencja wyborcza
- duża liczba działających na terenie Gminy organizacji pozarządowych
- aktywność mieszkańców we włączaniu się do realizacji inicjatyw lokalnych
- dbałość o dziedzictwo kulturowe
- własne tereny rekreacyjne
- obecność i aktywne przywództwo lokalnych liderów.

Podając za Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych podstawowe kierunki działań to:

1) Wsparcie rodziny, redukowanie zjawiska bezrobocia i bezdomności, a także przeciwdziałanie przemocy w rodzinie prognozuje się:

- potrzeba niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy, postępującą dezaktualizację kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo
- dalsze rozwarstwianie materialne społeczeństwa
- utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający poziom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą, utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom
- zwiększona dzietność rodzin spowodowana programem Rodzina 500+
- zwiększająca się liczba rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego
- niewystarczający, w stosunku do narastających potrzeb, poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe w stosunku do rodzin
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci

2) Zapewnienie pomocy osobom niepełnosprawnym i długotrwale chorym oraz starszym prognozuje się:

- niewystarczającą jakością życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością
- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych i niepełnosprawnych
- pogłębiające się ubóstwo osób starszych
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych.

Cele programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań:

- systematyczne badanie potrzeb mieszkańców gminy.
- planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby lokalnej społeczności.
- wypracowanie modelu aktywnych działań środowiskowych przy rozwiązywaniu lokalnych problemów.
- promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym realizowanych w partnerstwie.
- systematyczna współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną.
- wsparcie organizacyjne oraz finansowe lokalnych inicjatyw.
- wsparcie lokalnych liderów poprzez pomoc techniczną i dostęp do informacji.
- inicjowanie i wspieranie rozwoju postaw obywatelskich, wolontariatu, grup samopomocy, grup edukacyjnych itp.
- wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji oraz edukację.
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację lokalnych inicjatyw z innych źródeł niż budżet Gminy.

VI. ODBIORCY PROGRAMU - GRUPY DOCELOWE

Beneficjentami PAL mogą zostać mieszkańcy Gminy Gaszowice spośród następujących grup:

- osoby bezrobotne
- osoby niepełnosprawne
- osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub opuszczeniu jednej z placówek penitencjarnych
- osoby bezdomne
- osoby nieaktywne zawodowo ze względu na opiekę nad osobami zależnymi
- osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających, podlegające procesowi leczenia się lub będące po jego zakończeniu
- opuszczające domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze
- osoby opuszczające rodzinną lub instytucjonalną zastępczą pieczę
- uchodźcy, cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt tolerowany oraz cudzoziemcy posiadający pozwolenie na osiedlenie się, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego lub objęci ochroną uzupełniającą, mający trudności z integracją zawodową i społeczną
- młodzież w wieku 15 – 25 lat, pochodząca ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym

oraz otoczenie bezpośrednich beneficjentów:

- członkowie rodziny uczestnika jeśli prowadzą wspólne gospodarstwo domowe
- mieszkańcy i sąsiedzi zamieszkujący w sołectwie
- osoby ze wspólnego środowiska pracy

- osoby należące do tych samych kategorii społecznych, związane środowiskowo z beneficjentem.

Grupę docelową Programu ze szczególnym uwzględnieniem stanowią społeczności lokalne zamieszkujące obszary zdegradowane i peryferyjne zgodnie z Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Gaszowice na lata 2017-2023, w tym w szczególności osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Grupą docelową są osoby objęte wsparciem pomocy społecznej (głównie z tytułu ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu), a także korzystający z Programu POPŻ oraz osoby z niepełnosprawnością w różnym stopniu i ich bezrobotni opiekunowie. Obszary zdegradowane i peryferyjne wyznaczone w programie rewitalizacji, które zamieszkują uczestnicy projektu obejmujące sołectwo Czernica, Łuków Śląski.

VII. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE PRZY REALIZACJI PROGRAMU

- 1. Praca socjalna** realizowana na potrzeby PAL opierać się będzie o zaangażowanie i oddelegowanie pracowników socjalnych. Podpisany zostanie jeden kontrakt socjalny z całym środowiskiem. Środowiskowa praca socjalna jest działaniem mającym na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracownicy socjalni będą dokonywać bieżącej analizy i oceny zjawisk oraz procesów społecznych. Za realizację zadania odpowiedzialni będą pracownicy socjalni.
- 2. Partycypacja społeczna** wymagać będzie zaangażowania specjalisty ds. współpracy z lokalną społecznością. Będzie w stałej współpracy z animatorem i pracownikami socjalnymi. Proces jego pracy powinien kierunkować przygotowane lokalnej społeczności do ścisłej współpracy z bezpośrednimi beneficjentami projektu, przygotowując ją tak, by mogła działać jako mocna sieć lokalnego wsparcia. Narzędziem, pracy będzie system mikrograntów – lokalnych inicjatyw obywatelskich mieszkańców a także spotkania sieciujące lokalnych liderów. Na spotkania zapraszani będą przedstawiciele lokalnego samorządu.
- 3. Animacja środowiskowa** będzie opierać się na systematycznej pracy i stałej obecności animatora społeczności lokalnej. Jego rola skupiona będzie na budowanie zaufania społecznego, zapewnienia wsparcia mieszkańcom, włączenie ich w tworzenie wydarzeń kulturalnych dla dzielnicy, pobudzanie aktywności obywatelskiej, aktywizowanie dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez włączenie w proces mikrograntów, współtworzenie oferty i przestrzeni aktywnej wspólnoty. Animator powinien współtworzyć z mieszkańcami ofertę wydarzeń środowiskowych, które będą z jednej strony angażowały i aktywizowały bezpośrednich beneficjentów bezpośrednich Programu, jak i całą społeczność. Praca animatora oparta będzie na metodzie pracy zaangażowanej i otwartej wspólnoty. Powinna powstać, zostać zorganizowana rzeczywista przestrzeń, miejsce pełniące rolę klubu mieszkańców, miejsce spotkań, realizacji i rozwoju danej wspólnoty. Powinna to być nieformalna przestrzeń w ramach której zawiązywane będą grupy społeczne uczestniczące w procesie lokalnej aktywności. W zależności od grup wskazanych w potrzebach LPR i PAL, powoływane

będą grupy np. seniorów, matek wracających na rynek pracy czy młodzieży, także środowisko skupiające temat osób niepełnosprawnych z terenu Gminy. Grupy będą spotykały się w wyremontowanych na ich potrzeby pomieszczeniach. Poszczególne grupy dysponować będą pulą środków na rozwój grupy (materiały, bilety czy wsparcie specjalistów). Na potrzeby poszczególnych grup zatrudnieni zostaną specjaliści/opiekunowie, którzy będą mieli doświadczenie zawodowe w funkcjonowaniu podobnych grup w zbliżonych środowiskach.

- 4. Reintegracja zawodowa** opierać będzie się na zaangażowaniu zespołu specjalistów, skupionego na wybranym beneficjencie. Zespół w składzie trener pracy, animator, pracownik socjalny oraz opiekun stażu pracować będą z osobami o największej motywacji do samorozwoju i usamodzielnienia, które zostaną skierowane do działań o charakterze zawodowym. Dla każdej z osób korzystających ze ścieżki zawodowej przygotowany zostanie Indywidualny Plan Usamodzielniania (IPU), zorganizowane i zrealizowane zostaną kursy zawodowe, zaplanowane i wdrożone staże zawodowe oraz wsparcia w zakresie poszukiwania zatrudnienia. Podstawą skierowania na kurs będzie rekomendacja trenera pracy, spójna z IPU, uwzględniająca motywację do podjęcia aktywności zawodowej, predyspozycje społeczne, a także zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy.

VIII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

Obrane kierunki działań oraz wszystkie aktywności podejmowane zgodnie z PAL będą dążyły do osiągnięcia spodziewanych rezultatów, taki jak:

- Zmniejszenie skali niekorzystnych zjawisk społecznych występujących w lokalnych społecznościach Gminy Gaszowice
- Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców Gminy Gaszowice oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne.
- Wzrost poczucia przynależności osób i rodzin do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.
- Stworzenie płaszczyzny zaangażowania i współpracy mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów.
- Zintegrowanie społeczności lokalnych i grup społecznych.
- Skuteczne i efektywne wykorzystywanie istniejących zasobów środowiska lokalnego;
- Powstanie nieformalnych, lokalnych grup działania.
- Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności;
- Wzrost zaangażowania lokalnych instytucji oraz organizacji pozarządowych w podejmowanie działań środowiskowych.
- Aktywizacja osób wykluczonych społecznie.
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.
- Realizowanie pracy socjalnej w oparciu o metodę organizacji środowiska lokalnego.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU WRAZ Z WSKAZANYMI, MOŻLIWYMI DO ZAANGAŻOWANIA PARTNERAMI

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” będzie realizowany w partnerstwie pomiędzy: Gminą Gaszowice, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gaszowicach, Stowarzyszeniem Działań Lokalnych – Spichlerz oraz Fundacją „Superfundacja” wraz z potencjalnymi partnerami:

- Ośrodek Kultury w Czernicy i grupy działające przy nim
- Ośrodek Kultury i Sportu w Gaszowicach
- Sołtys i Rada Sołecka (5 sołectw)
- LKS Zameczek, LKS Dąb Gaszowice, KS Szczerbice
- 3 szkoły podstawowe
- Biblioteka Publiczna z filią w Czernicy
- 4 przedszkola publiczne
- Stowarzyszenie “Olimp”
- 3 parafie rzymskokatolickie
- Stowarzyszenie Kolarzy Śląskich
- Harcerze
- Pszczelarze
- Hodowcy Gołębi
- Kluby Emeryta i Senior z Wigorem
- lokalni Radni
- Koła Gospodyń Wiejskich 5 sołectw
- Stowarzyszenie U’RWIS
- Stowarzyszenie ISKRA
- Stowarzyszenie Przyjaciół Łukowa Śląskiego.

X. SPOSÓB I OKRES REALIZACJI PROGRAMU

Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” będzie realizowany w latach 2021 - 2022 na terenie Gminy Gaszowice. W ramach PAL tworzone będą projekty i programy pomocowe odpowiadające na aktualne potrzeby poszczególnych społeczności lokalnych oraz grup społecznych.

W ramach działań planowanych na okres realizacji PAL zakłada się:

- systematyczne badanie potrzeb i problemów grup oraz społeczności, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- wyszukiwanie i wspieranie lokalnych liderów,
- budowanie lokalnego partnerstwa,
- organizowanie spotkań z grupami docelowymi, w szczególności z grupami osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- organizowanie edukacji społecznej i obywatelskiej,
- umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez promowanie istniejących punktów oraz tworzenie nowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców,
- inicjowanie i rozwijanie ruchów samopomocowych i obywatelskich,
- promowanie i organizacja wolontariatu,

- wspieranie lokalnych inicjatyw,
- wspieranie istniejących oraz nowopowstających organizacji pozarządowych,
- rzecznictwo interesów osób i grup marginalizowanych oraz organizowanie dla nich wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy,
- organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

XI. FINANSOWANIE PROGRAMU

Do podstawowych źródeł finansowania działań realizowanych w ramach PAL należy zaliczyć:

- budżet Gminy Gaszowice
- budżet Państwa
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
- inne środki

XII. SPOSOBY MONITOROWANIA, EWALUACJI I OCENY

Zgodnie z definicją Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego (PTE) **ewaluacja to systematyczna i obiektywna ocena programu, tj. jego założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w jego ramach działań.** Ewaluacja powinna dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji o obiekcie badania wspierając w ten sposób proces decyzyjny oraz współdziałanie wszystkich zaangażowanych w realizację programu partnerów.

1. Ewaluacja *ex-ante*. Podstawowym zadaniem tej ewaluacji będzie podniesienie jakości dokumentów programowych, a tym samym zwiększenie trafności i skuteczności przyszłych projektów. Zadaniem ewaluacji *ex-ante* będzie dokonanie oceny, na ile planowany program jest trafny z punktu widzenia potrzeb beneficjentów czy danej społeczności lokalnej, w przypadku PAL.
2. Ewaluacja *mid-term*, w której dokonana zostanie ocena wstępnych wyników programu takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania.
3. Ewaluacja *on-going*, może być realizowana przez cały okres wdrażania programu. Celem ewaluacji będzie uzupełnienie wyników pozostałych rodzajów ewaluacji poprzez pogłębioną ocenę, dokonywaną na poziomie priorytetów, działań lub danych obszarów tematycznych. Ewaluacja *on-going* skupia się na zarządzaniu programem, diagnozuje i analizuje problemy pojawiające się w trakcie realizacji programu, jak również określa możliwości ich rozwiązania.
4. Ewaluacja *ex-post* ma charakter podsumowujący i będzie dokonywana po zakończeniu realizacji programu. Głównym celem tej ewaluacji będzie określenie oddziaływania programu oraz jego trwałości oraz jego trafności i użyteczności. Wyniki ewaluacji *ex-post* służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu zakończonego programu, ale

również powinny stanowić istotne źródło informacji w planowaniu kolejnych programów lub kontynuacji dotychczas realizowanego.

Monitorowanie działań realizowanych w ramach Programu Aktywności Lokalnej odbywać się będzie:

- systematycznie w trakcie trwania każdego projektu lub programu pomocowego,
- na potrzeby zarządzania projektem lub programem oraz podejmowania decyzji związanych z jego realizacją,
- na bazie stworzonej w harmonogramie każdego projektu lub programu listy wskaźników i rezultatów.

Celem bieżącego monitoringu będzie:

- pomiar osiąganego postępu w projekcie lub programie i porównywanie go z założonym planem,
- wskazanie potrzeby podjęcia ewentualnych działań korygujących.

Sprawozdanie z realizacji Programu Aktywności Lokalnej dla Gminy Gaszowice pn. „Wiele możliwości jednej społeczności” na lata 2021 - 2022 będzie częścią składową sprawozdania z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Gaszowicach za rok poprzedni.

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gaszowicach

mgr Marzena Mandrysz